

Rätten till liv

Zoltan Tiroler

Under de senaste årtiondena har jag haft möjligheten att resa mycket, främst till länder i 3:e världen. Förra året blev det fem besök av varierande längd till fyra olika destinationer, varav Kuba två gånger. Detta har givit upphov till en rad reflektioner.

Jag har fastnat kring tankar på den mest grundläggande av alla rättigheter; den rättighet utan vilken alla andra är värdelösa - rätten till liv. Den rätten är på intet sätt självklar.

Svält och hunger

700 miljoner (!) människor i världen lever i extrem fattigdom och saknar i stor utsträckning tillgång till mat och vatten. I Colombia mötte jag barn (och vuxna) som var både undernärda och hungriga. Vatten, till och med odrickbart sådant, är en bristvara. Närmare ett barn om dagen dör av svält i Colombia. Globalt dör en människa var fjärde sekund av samma orsak. Kuba är ett undantag i 3:e världen och det enda land i Latinamerika där undernärda barn inte förekommer.

Bristande hälsovård

Hundratusentals människor dör varje år på grund av obefintlig/dålig hälsovård. I många länder är tillgången till hälsovård en penningfråga. I Kuba är den gratis och av hög kvalitet. Och inte nog med det: Kuba är också unikt genom sitt omfattande bistånd med sjukvårdspersonal runt om i världen.

Våld och droger

Kvinnomord, familjerelaterat våld, gängvåld, organiserad brottslighet. Olika typer av kriminalitet och droger skördar många liv, inte minst i Latinamerika. Det utbredda våldet begränsar kraftigt rörelsefriheten. Säkerhet är alltid det primära. Hårdast av våldet drabbas, som alltid, de mest utsatta. Rättslösheten är total för de fattiga. Politiker, drogkarteller, militär och paramilitär samarbetar. I länder som Colombia och Honduras drivs bönder från sina jordar

av rika godsägare eller storföretag som vill lägga beslag på dem. I Colombia har Coca Cola, Chiquita med flera betalat paramilitärer för att mörda fackföreningsfolk och bondeledare. De skyldiga går fria. Kuba däremot har små problem med droger och våldsnivån är oerhört mycket lägre. Ensamma kvinnor kan röra sig fritt var som helst, vilken tid på dygnet som helst. På en av resorna till Kuba hade vi med två 10-åringar. Var vi än var kunde de ensamma tryggt gå ut på gatan, få kompisar och leka. En enorm frihet. Kubanerna kan läsa och skriva, de är välinformerade och känner till sina rättigheter.

Politiskt våld

I "demokratier" som Mexiko, Colombia och Honduras är det förenat med livsfara att vara politiskt aktiv. I Colombia deltog jag i en valkampanj. Vi färdades i skottsäkra bilar och skyddades av livvakter med automatvapen. Långt över 100 politiker mördades bara under denna kampanj. I El Salvador var jag valobservatör och våldet var närvarande överallt. I Kuba har ingen politisk oppositionell torterats, försvunnit eller avrättats utomrättsligt sedan revolutionens seger 1959.

Kuba är något annat

Kuba har sina brister, men samtidigt har det enorma förtjänster. De faktorer jag skissat på ovan gör att folk i stor utsträckning litar på varandra, de lever tryggt i ett relativt jämlikt samhälle. Det bidrar till det varma och mänskliga klimat som alla besökare kan uppleva. Det fattiga Kuba, fortfarande utsatt för en folkrättsvidrig blockad, satsar resurserna på skola, vård och omsorg. Här handlar det inte om att berika några få rika. Det kapitalistiska Colombia har av naturen begåvats med rikedomar som olja, guld, platina, ädelstenar, kol och bördig jord. Men majoriteten av befolkningen lever sämre än de sämst ställda i det naturresursfattiga Kuba, för Kuba är socialistiskt.